

Ameliyathane Çalışanlarının Radyasyon Güvenliğine Yönelik Bilgilerinin İncelenmesi

Dilek Aygün¹, Hande Cengiz¹, Aysel Gül¹, Ayşe Çelik Yılmaz¹, Özge Yaman¹, Meryem Çelik²

¹Sakarya Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği ABD, Sakarya

²Sakarya Üniversitesi Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Ameliyathane Sorumlu Hemşiresi, Sakarya

GİRİŞ ve AMAÇ: Bu çalışma ameliyathane çalışanlarının radyasyon güvenliğine yönelik bilgilerinin incelenmesi amacıyla yapıldı.

YÖNTEM: Çalışma Ekim-Kasım 2018 tarihleri arasında katılmaya istekli 31 ameliyathane çalışanı ile yapıldı. İlgili literatür taranarak oluşturulan soru formu ile toplanan veriler, yüzdeler, aritmetik ortalama ve Ki-kare testi kullanılarak yorumlandı.

BULGULAR: Ameliyathane çalışanlarının yaş ortalaması 35.55 ± 8.767 (min-max:19-58) olup, çalışanların %51.6'sı hemşire, %29'u anestezi teknisyeni, %19.4'ü hekim idi. %41.9'u 11 yıl ve üzerinde mesleki deneyime sahip iken, ameliyathanede çalışma deneyimleri ise 6-10 yıl (%38.7) arasındaydı. Ameliyathane çalışanlarının hepsi son bir yıl içinde C kollu skopinin çalıştığı odada bulunduğu ve %35.5'inin de günde birden fazla bu odalarda çalıştığı belirlendi. İyonize radyasyondan korunmak için kurşun önlük ve diğer ekipmanlar nasıl saklanmalı sorusuna çalışanların hepsi "askısına asarak saklarım", %80.6'sı da "saklarken içeriğinde bulunan kurşun levhanın kırılmamasına dikkat ederim"-yanıtını verdi. Ameliyathane çalışanlarının %96.8'i C kollu skopi cihazlarında kullanılan radyasyon tipinin "X ışınları" olduğunu, yarısı da (%51.6) çalışanlar için yıllık müsaade edilen doz miktarının "50 mSv" olduğunu belirtti. %54.8'i ameliyathanede radyasyon güvenliği ile ilgili eğitim aldığını, %71'i hastanede radyasyon güvenliğinden sorumlu birim olduğunu, %77.4'ü cihazın çalıştığı zamanlarda cihazdan uzak durduğunu, %90.3'ü cihazın çalıştığı ameliyathane odalarında hava değişimine özen gösterilmesi gerektiğini, %54.8'i vücutlarında radyasyonun oluşturabileceği zararları en aza indirmek için yeterli ve dengeli beslenmeye dikkat etmediklerini ifade etti. Ameliyathanede radyasyondan korunmak için, çalışanların %48.4'ü ekipman kullandıklarını, %35.5'i ise hem ekipman kullandıklarını hem de ortamdan uzaklaştıklarını belirtti. Çalışanların, radyasyondan korunmak için sırasıyla kurşun önlük (%87.1), tiroid koruyucu (%80.6) ve kurşun paravan (%9.7) kullandıkları, diğer yandan çoğunluğunun kurşun gözlük (%93.5) ve over koruyucu (%74.2) kullanmadıkları belirlendi. Karşılaştırmalı analizlerde meslek grupları açısından yukarıda ele alınan ifadelerin hiçbirinde anlamlı fark görülmedi ($p > 0.05$). Sadece çalışma yılı ile radyasyondan korunmak için ekipman kullanıp kullanmama açısından fark bulundu ve bu farkın ekipman kullanmaya daha fazla dikkat eden 0-5 yıl arası çalışan gruptan kaynaklandığı görüldü ($p < 0.05$).

TARTIŞMA VE SONUÇ: Ameliyathane çalışanlarının radyasyon güvenliğine yönelik bilgilerinin olduğu, fakat gerekli önlemlerin istenilen düzeyde alınmadığı saptandı. Dolayısıyla eğitimlerin düzenli olarak tekrarlanmasının çalışan, hasta ve çevre güvenliği açısından çok önemli olduğu kanaatindeyiz.

Anahtar Kelimeler: Ameliyathane, radyasyon güvenliği, bilgi durumları.